

Družbena neenakost: ljudje imajo različne družbene statuse oz. različne možnosti dostopa do družb.dobrin in različno količino družb.dobrin ter neenake možnosti in priložnosti. **Družbena slojevitost:** je neenakost med družb.sloji oz. družb.skupinami,ki so hierarhično rangirani. Sloje oblikujejo ljudje s podobnim ali enakim statusom. Družb. slojevitost je posebna oblika družb.neenakosti, ko se na temelju enakega ali podobnega statusa oblikujejo družb.kategorije-sloje,ki so med seboj v hierarhičnih odnosih (podrejeni-nadrejeni).

Družbeni statusi: so različno razvrščeni&vrednoteni družb.položaji,s katerimi se povezujejo družb.dobrine(ugled,moč,dohodki). **Pripiisan** status: je določen z rojstvom&dedovanjem(spol,etnična&rasna pripadnost,versko&družinsko poreklo). **Pridobljen** status je rezultat osebnih prizadevanj in načrtnega delovanja,naporov,znanja,spodobnosti posameznika(izobrazba,poklic).

Družb.slojevitost je družb.strukturirana(institucionalizirana): družb.institucije utrjujejo&obnavljajo neenakost po določenem načelu tako,da se prenaša iz gener. v generacijo(šola,služba). **Družb.slojevitost mora imeti legitimnost,**kar pomeni da obstaja sistem idej, ki jo utemeljuje kot pravično&upravičeno. Utemeljen je lahko na religiji,mitologiji ali znanosti. **Zapr**t sistem idej ne dopušča posamezniku spremembe statusa,ni možna družb.mobilnost.**Odprt** sistem dopušča družbeno mobilnost,status je pridobljen.

Oblike družbene slojevitosti: Kaste: zaprt sistem slojevitosti,ni družb.mobilnosti,status pripisan,sistem se versko legitimira. **Stanovi:** zaprt sistem, prehodi med sloji omejeni,pripisan status,sloji imajo razl.stanovske dolžnosti&pravice ki so pravno zaščitene&religiozno utemeljene. **Sužnjelastništvo:** dokaj zaprt sistem slojevitosti,pripisan status,posameznik lahko pravno poseduje drugega človeka. **Razredi:** odprt sistem slojevitosti,pravna&politična enakost,možna družb.mobilnost.

Za razredni sistem je značilen pridobljen status(sposobnosti,prizadevanja). preostali sistemi so bolj zaprti(status določen z rojstvom).

Značilnosti družb.slojevitosti v moderni družbi: odprt sistem družb.slojevitosti, družb.status je pridobljen, meje med razredi so zabrisane, povečan delež pripadnikov srednjega razreda, možne so različne oblike mobilnosti.

Dejavniki družb.slojevitosti: Ekonomsko stanje(imetje&dohodek), vpliva na oskrbljenost z materialnimi dobrinami&posredno na življenjski slog(podobne možnosti&življ.izkušnje).

Družb.ugled: izraža stopnjo spoštovanja&priznanja,ki ga sami izražamo drugim ali smo ga deležni od drugih v vsakodnevnih situacijah. **Družb.moč:** posameznikom ali skupinam omogoča uveljavitev interesov,uresničitev ciljev & tem upravljanje,vođenje družbe tudi če drugi temu nasprotujejo. Moč je sposobnost vplivati na druge ljudi tako, da se vedejo in delujejo na način, ki zadovoljuje naše želje.

Uveljavljanje,potrjevanje ugleda ljudi v modernih družbah: To dosežejo s prestižnimi oz. statusnimi simboli: dizajnerska oblačila,golf, mercedesi&audi&bmwji,obiskujejo elitne klube,trošijo denar za veliko nepotrebnih stvari. Moč&bogastvo sta povezana, saj več bogastva prinese več družb.moči. Več imaš statusnih simbolov,ki dokazujejo da imaš visoko družb.moč, na več ljudi lahko vplivaš.

Značilnosti razredov: Delavski razred: sem sodijo ročni (manualni) oz fizični delavci – plavci ovratniki. Izobrazba je nizka – kvalificirani, polkvalificirani ali nekvalif. delavci. Značilna je težja zaposljivost, manjša zanesljivost zaposlitve, manjše možnosti napredovanja, brez dodatnih ugodnosti. Nizek življenjski standard, usmerjeni so v sedanjost, delo doživljajo instrumentalno, pričakovanja glede izobraževanja potomstva so majhna. **Srednji razred:** sloj nemanualnih delavcev, ki pa so notranje zelo različni. Praviloma imajo srednješolsko ali univerzitetno izobrazbo. Od svoje zaposlitve ne pričakujejo zgolj zasluzka, temveč tudi zadovoljstvo, možnost napredovanja in dodatne ugodnosti. Življ standard je višji, povezan s konkurenčnostjo njihove zaposlitve. Odnos do življ je načrten in pogosto preračunljiv, zato tudi spodbujajo otroke k izobraževanju. V sr razredu je treba upoštevati znač, ki razlikujejo nižji (predvsem ženski, nižje vrednoteni in slabše plačani poklici) in višji srednji razred (višje vrednoteni in bolje plačani intelektualni oz profesionalni poklici). **Višji razred** (po Mooru): 10% ljudi, ki razpolagajo z večino družb bogastva in imajo največjo moč in ugled. Pripadnost družb.razredu vpliva nanaše življenje: zdravje(nimaš denarja za operacijo),stanovanjske razmere(bogati-ogromne hiše z bazeni,revni-garsonjera),prosti čas(revni-zelo malo,ker veliko delajo, bogati-razne aktivnosti,vse plačljive),politična dejavnost(revni-včasih grejo volit,bogati-se udeležujejo raznih društev,strank),vzgoja&šolanje otrok(bogati-zasebne,najboljše šole,revni-izobrazbeno najmanj zahtevne šole).**Zaposleni v storitvenih dejavnostih ne predstavljajo enotnega razreda,ker:** zaposlitve zahtevajo razl.stopnjo izobrazbe,različen položaj na trgu delovne sile,različni dohodki moč ugled.

Profesionalizacija poklicev onemogoča nadzor nad njihovo tržno situacijo: nadzor nad sistemom izobraževanja&pridobivanje kvalifikacij potrebnih za vstop v poklic, vzdrževanje

prestiža&preprečevanje javnega nadzora nad njihovim delom, nadzor nad trgom kjer predpisuje katere storitve smejo opravljati njihovi člani.

Vrste družbene mobilnosti: vertikalna: napredovanje,nazadovanje po družbenih slojih. **Horizontalna:** sprememba dejavnosti ali poklica znotraj istega sloja.

InTERgeneracijska(medgener.): sprememba statusa,sloja glede na status staršev.

InTRAgeneracijska(znotrajgener.): sprememba statusa med njegovo kariero oz.zivljenjem.

Metode proučevanja družb.slojevitosti: objektivna: temelji na določenih merilih,s katerimi bi bilo mogoče objektivno določiti družb.položaj nekoga. **Subjektivna(samouvrstilna):** temelji na lastni oceni posameznika,v kateri družb.razred spada. **Reputacijska:** posamezniki uvrščajo druge v družb.razrede. **Temeljne predpostavke funkcionalistične razlage družb.sloj:** je nujna,vloge so razdeljene, sposobnejši ljudje zavzemajo pomembnejše položaje ki so bolj nagrajeni-motivacija. **Funkcionalistične teorije:**

teorija Davisa&Moora: bolj pomembne položaje družba bolje nagraduje, kar spodbuja ljudi,da si prizadevajo,se izobražujejo,odrekajo&tekmujejo.Problem:kako določiti,kateri položaji so najpomembnejši.To naj bi bilo odvisno od: edinstvenosti položaja(al lahko ta položaj zasede še kdo drug)& od odvisnosti(npr.organizatorji so pomembnejši od izvajalca del).Davis&Moore torej vidita vzrok za družb.slojevitost v potrebi družbe,da razporedi najbolj sposobne ljudi na funkcn.najpomembnejše položaje,z razl.nagradami pa zagotavlja,da ljudje ustrezno opravljajo te vloge. **Melvin Tumin nasprotuje funkcn.teoriji soc.stratifikacije:**

dokazuje,da so razlike med različnimi poklici bolj posledica neke poklicne oz. profesionalne skupine kot pa funkcionalne pomembnosti. Razredno razdeljena družba je tudi bolj ovira kot pa spodbuda za pripadnike nižjih slojev,ker položaji niso vsem enako odprti. Slojevitost povzroča izljučevanje nižjih slojev&zmanjšuje družb.integriteto. **Konfliktne teorije: Marx:** razredna družba nastane ob koncu praskupnosti,ob pojavu agrarne skupnosti, ko se poveča proizvodnja& pride do presežka produktov. Loči izkoriščevalni in izkoriščani razred. Za kapitalistično družbo sta značilna razreda kapitalistov&delavcev. Kapitalisti imajo zasebno lastnino,delavci pa ne&zato morajo biti podrejeni kapitalistom&si ne morejo privoščiti svoje delovne sile.Meni da bi se morali delavci zavesti svojega položaja&šele potem bi lahko z revolucijo odpravili zasebno lastnino proizvajalnih sredstev. **Kritika:** teorija reducira vzroke za družb.slojevitost&vse neenakosti zgolj na ekonomske razloge.kritike so tudi glede ideje o revoluciji. **Weber:** pravi da na družb.slojevitost vplivajo ekon.,statusna&polit.ureditev.

razred:skupina ljudi,ki imajo podoben tržni položaj.Od njega so odvisne ekon.nagrade posameznikov razreda,pa tudi žvlj.možnosti,da pridobijo dobrine,ki so v družbi pomembne&cenjene. **Statusna skupina:**skupina ljudi,ki ima podobno količino družb.ugleda.Tako se oblikujejo verske,etnične&druge skupine,ki imajo različne statuse v družbi.Značilne so visoka stopnja identifikacije&močne soc.vezi med pripadniki statusne skupine.Razvijajo tudi podoben življ.slog&vrednotni sistem.

Stranka:skupina ljudi,ki so se združili(politično,poklicno,...)da bi pridobili družb.moč.Razl.stranke imajo razl.možnosti vplivanja na uresničevanje družb.interesov. **Ralf Dahrendorf je razvil teorijo razvrščanja ljudi v razrede v sodob.družb.;** ključnega pomena so odnosi med vladajočimi&podrejenimi. Družba se deli na tiste,ki upravljajo&nadzirajo&na tiste,ki izpolnjujejo ukase,navodila. Tako ostaja nenehna razporeditev družb.moči,na tej osnovi se oblikujejo razredi. **Revščina** je nesprejemljiva oblika družb.neenakosti, je prikrajšanost na materialnem&socialnem področju ter izločenost na rob družbe. **Koncepti opredeljevanja revščine: koncept absolutne revščine:**definirana so objekt.merila za ocenjevanje revščine v vseh družbah,ki temeljijo na določitvi minimalnih potreb(hrana,stanovanje),njihova zadovoljitev pa je nujna za obstoj,oz. na določitvi dohodka,potrebnega za zadovoljitev the potreb. **Koncept relativne revščine:** temelji na presoji,kaj je sprejemljivo življenje glede na družbene zahteve.Upošteva spreminjanje potreb znotraj iste družbe,pa tudi v razl.družbah. **Teorija o subkulturi revščine** išče vzrok v revežih samih. Oblikovali naj bi se posebni življenjski vzorci, vrednote in norme, ki tvorijo specifično subkulturo. Prenaša se iz generacije v generacijo. Značilni so vdanost v usodo, občutki nemoči, odvisnosti in manjvrednosti. Ni trgeda dela, varčevanja itd. takšna subkultura povzroča, da revni ostajajo revni. **Teorija situacijske prisile** nasprotuje teoriji o kulturi revščine, saj meni, da so revni prisiljeni v revščino; njihovo ravnanje je posledica situacije, v kateri so. **Družbene funkcije revščine:** revščina je neizogiben del kapital.proizvodnje&pogoj za bogastvo drugih, revni zagotavljajo pocieni delovno silo, revni dajejo delo mnogim poklicem, revni igrajo vlogo grešnega kozla,saj služijo za opravičevanje prevladujočih norm&vrednot. **Ublažitev revščine,**ukrepi moderne države: denarna nadomestila ob brezposelnosti, subvencije, študentski dodatki,ukrepi davčne ali stanovanjske politike,...